

A. E. SANDELININ RAHASTO

Valion tuki tutkimukselle

Rahasto perustuu Meijerien Keskusosuusliike Valion vuonna 1958 tekemään lahjoitukseen, jolla se siirsi Valion stipendirahaston varat Kulttuurirahastolle nimikorahaston pääomaksi. Stipendirahasto oli perustettu 1954 toimitusjohtaja A. E. Sandelinin (23.5.1888–25.10.1954) kuoleman jälkeen vähän ennen yhtiön 50-vuotisjuhlaa. A. E. Sandelinin rahasto tukee ja kehittää elintarviketieteiden tutkimusta, ensisijaisesti maitotaloudellista tutkimustyötä.

Voinvientiosuusliike Valio perustettiin 5.8.1905 pienten osuusmeijereiden vientiorganisaatioksi, jonka konttori toimi Manchesterissa The Finnish Butter Associationin nimellä. Kahdenkymmenen meijerin osuuskunta kasvoi kolmessakymmenessä vuodessa noin 550 meijerin vientiyhtiöksi. Ennen sotavuosia sillä oli noin 90 prosentin osuus voin ja 80 prosentin osuus juuston viennistä.

Valio asetti laatuvaatimukset vientivoille, mutta hapatteiden kannanvaihtelu aiheutti jatkuvasti ongelmia. Valio perustikin 1916 oman tutkimuslaboratorion, jonka pääkemistinä ja vuodesta 1919 alkaen johtajana toimi tohtori A. I. Virtanen. 1920-luvulla elintarviketutkimus laajeni niin paljon, että yritykset perustivat Ke-miantutkimus-Säätiön, joka yhdessä Valion kanssa perusti 1931 Biokemiallisen tutkimuslaitoksen. Virtasen johdolla laitoksessa tutkittiin voi happokäymistä ja maidon A-vitamiinipitoisuuden kohottamista talviruokintakaudella, ja AIV-suola ja -rehu sekä emmentaljuuston uusi valmistusmenetelmä olivat 1930-luvun suuria innovaatioita. Valio jatkoi vielä 1940–1950-luvuilla perustutkimusta ja neuvontaa, kunnes maitotuotteiden viennin väheneminen ja meijeritoiminnan keskittäminen 1960–1970-luvuilla vähensivät nopeasti näiden palveluiden tarvetta.

Elämäntyönsä Valiossa tehnyt Aarne Eljas Sandelin syntyi Vaasassa lääninrovasti Johan Fredrik Sandelinin ja

Kuva: SKR

Lydia Sandelinin perheeseen. Hän valmistui Helsingin yliopistosta maisteriksi 1911 ja tohtoriksi 1917. Hän aloitti työuransa Valtion vointarkastuslaitoksessa, mistä siirtyi perustamaan Valion laboratoriot 1916. Maitotalouden kriisin takia hän siirtyi 1918 Turkuun Oy Åströmin saippuatehtaan tekniseksi johtajaksi. Tuotannon normalisoiduttua hän palasi 1924 Valion neuvontaosaston johtajaksi ja matkusteli kaksikymmentä vuotta ympäri maata ratkomassa meijerien tuotannollisia ongelmia. Hän toimi myös Helsingin yliopiston meijeriopin professorina 1935–1943 mutta tuskastui opetustyön rahapulaan. Sandelinin työura jatkuikin Valiossa teknisenä johtajana ja vuodesta 1945 lähtien toimitusjohtajana aina hänen kuolemaansa asti. Hän on kirjoittanut oppikirjat maitovalmisteiden bakteeriotutkimuksesta, maitovalmisteiden tutkimisesta ja juuston valmistuksesta.

Sandelin avioitui Selma Wasastjernan (19.3.1888–28.9.1987) kanssa 1913, ja perheeseen syntyi kolme lasta.

Osuuskunta Sigillum/Pentti Mäkelä

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON tehtävä on suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen. Kulttuurirahasto muodostuu Säätiöstä (perustettu 1939) ja Kannatusyhdistyksestä (perustettu 1937). Säätiön sisällä toimii keskusrahasto ja 17 maakuntarahastoa. Kulttuurirahasto jakaa apurahoja ja palkintoja tieteen ja taiteen tekijöille sekä kulttuurielämän eri aloille toimiville henkilöille ja yhteisöille. Apurahojen ohella Kulttuurirahastolla on myös omaa kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi.